

Coördinatie exit?

Dezer dagen heeft minister Zalm laten weten dat hij niet gebakken zit aan het najaarsoverleg tussen kabinet en sociale partners. Het is mooi als dat wat oplevert, maar zoniet, dan moeten we gewoon verder. Dat is een wat afstandelijker geluid dan we gewend waren van vorige kabinetten, die voluit lippendienst bewezen aan de zegeningen van de overlegeconomie. Zit er dan toch een kleurtje aan dit kabinet? Dat is een wat gehaaste conclusie; het is vruchtbaarder eerst eens naar de feiten te kijken.

Beleid komt tot stand door het hanteren van regels, prikkels en overleg. Regels frustreren voorkeuren. Zij doorkruisen daarmee evenwichten in de allocatie. Prikkels laten voorkeuren in eerste instantie onverlet, maar verleggen allocatieve evenwichten. Met overleg proberen we mensen tot andere voorkeuren te brengen. Neem de loonvorming. Rond 1980 is het accent daarin van regels naar prikkels verschoven, en hebben we overleg ingezet om die geliberaliseerde loonontwikkeling gematigd te houden. Die beleidswijziging was verklaarbaar. Een geleide loonpolitiek verdroeg zich niet meer met de noodzaak onze open economie te dynamiseren, maar aan een liberalisatie van het totale arbeidsvoorwaardenbeleid waren we nog niet toe. Aan de aanbodzijde zegevierde vooralsnog de verstarring van de regelgeving, en die stond een 'onmatige' loondifferentiatie in de weg. Daar begint nu langzaam verandering in te komen, alweer onder druk van onze internationale concurrentiepositie. Voetje voor voetje gaan we naar een meer op reallocatie en reïntegratie gerichte uitvoering van de sociale zekerheid en de arbeidsbemiddeling. Maar het blijft een Echternach-processie, want minister Melkert lijkt weer een stapje terug te doen in de liberalisatie van het ontslagrecht, vergeleken bij het geschief van zijn voorganger.

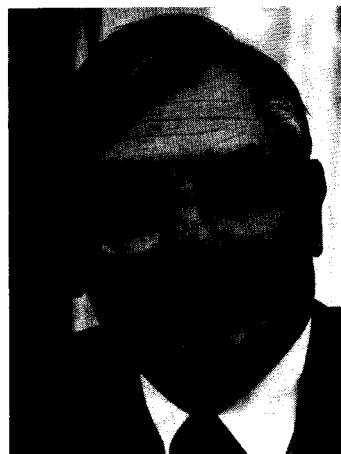
Uit deze analyse zijn twee lessen te trekken. Er zijn nog steeds naïeve economen te vinden die de institutionele werkelijkheid over het hoofd zien, als ze aan het adviseren slaan. Zij maken de weg vrij om te pleiten voor een lekker loongolfje, alsof de aanbodzijde van de arbeidsmarkt de daarmee bepleite dynamisering van de vraag zou kunnen bijbenen. Is dat nu dom of sluw? Dat weet ik niet zo zeker, dat is meer een kwestie van taxatie. Het is sluw als er de verborgen agenda achter zit om op die manier met geweld door de ijzeren ring van de instituties heen te breken, maar dat blijkt dan weer dom als we daarbij een brug te ver gegaan zijn. Ik voor mij houd het op dom, want ik heb geen behoefte aan de werkloosheidsrisico's die aan een dergelijke strategie verbonden zijn. Daarbij laat ik de mate van morele verantwoordiging over zo'n verborgen agenda graag aan de lezer over.

Belangrijker is de tweede les: dat we met de overlegeconomie niet eindeloos tussen het servet van de regelgeving en het tafellaken van de marktwerking kunnen blijven zitten. Uiteindelijk moeten we een

keuze maken tussen een coördinatieperspectief en een meer neo-klassieke aanpak. Coördinatie biedt de mogelijkheid van een uitruil waarin de overheid zich inzet voor een aantrekkelijk niveau van sociale bescherming, in ruil voor loonmatiging en een op maximale arbeidsparticipatie gericht volumebeleid van sociale partners. Die loonmatiging is daarbij nodig om sociale voorzieningen op peil te kunnen houden, en dat volumebeleid moet in het werkgelegenheidsbeleid substitueren voor de loondifferentiatie die de neo-klassieken anders nodig zouden hebben voor hun dynamiek.

Das is een mogelijkheid, ja, maar dan moeten partijen ook de politieke wil opbrengen om zich wederzijds te verplichten. Zolang de sociale partners dat niet willen of niet kunnen, in een al zover gedecentraliseerd bestel, laat Zalm zijn portemonnaie thuis bij het najaarsoverleg, denk ik. Ik weet niet of dat paars is, maar ik vind het wel duidelijk. Het gaat om de eigen verantwoordelijkheden van sociale partners en overheid. Als die niet in overleg te coördineren blijven, zal het evenwicht moeten komen van de prikkels van de markt, want regels bieden minder en minder soelaas, in de internationale concurrentie.

Dat brengt ons op een neo-klassiek perspectief, waarin de verantwoordelijkheid voor het loon- en arbeidsvoorwaardenbeleid, de werknemersverzekeringen en de werkgelegenheid pro tanto en niet-afwettelbaar over gaat naar de sociale partners, en de overheid zich op andere taken concentreert. Persoonlijk zou ik hopen dat sociale partners zich alsnog her vinden in het coördinatieperspectief, want dat vind ik netter. En zo blijk ook ik naïef te zijn.

D.J. Wolfson

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'D.J. Wolfson', written over a horizontal line.